

ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Ірина Костьов'ят

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Олена Сечейко, канд. психол. наук, доц.

Актуальність дослідження. Тема добровільного відходу з життя була і є гострою проблемою людства. Так за даними ВООЗ щорічно понад 800 000 осіб скоюють суїцид, а це 1 людина кожні 40 секунд [6]. Самогубство знаходиться на 13 місці серед причин смерті по всьому світі. А у віковому діапазоні від 15 до 44 років - на 4 місці. Так 75% від всіх випадків суїцидів скоюються людьми працездатного віку [6].

За статистикою Україна відноситься до країн з високим рівнем самогубств - 20 та більше людей на 100 тис. населення. Станом на 2021 рік в Україні зафіксовано 5 914 випадків суїциду (серед них 4835 чоловіків та 1079 жінок), в тому числі 139 випадків серед осіб віком від 15 до 19 років та 255 випадків серед осіб віком від 20 до 24 років [5].

Якщо взяти до уваги, що не завжди повідомляється про справжню причину смерті людини, то можна зробити висновок, що реальна цифра буде перевищувати 800 000 осіб щороку.

Вважається, що суїцидальна поведінка більш виражена, чим старше стає людина. Пік суїцидальної поведінки припадає на пубертатний період, а саме 15-19 років. Але, слід зазначити, що для цього віку більш характерний, так званий, демонстративний суїцид, що не має на меті позбавлення себе життя.

Вчені вважають, що на формування суїцидальної поведінки впливає безліч чинників: соціально-демографічні (стать, вік, сімейний стан та ін.), медичні фактори (психічні патології, соматичні патології), біографічні фактори та індивідуально-психологічні.

Мета дослідження – проаналізувати особливості суїцидальної поведінки серед осіб юнацького віку.

Самогубство - це акт позбавлення себе життя людиною, здійснений індивідом у стані глибокого душевного розладу або пов'язане із психічним відхиленнями [3].

Згідно дослідженням ВООЗ, суїцидальна поведінка характерна не тільки особам з явними психічними розладами, навпаки, у більшості випадків таке відхилення характерне для психічно здорових людей. Суїцид вважається крайньою формою поведінки спрямованої на самознищення [1, с. 11-15].

Суїцидальна поведінка - це сукупність поведінкових форм спрямованих на позбавлення себе життя, що виступають методом вирішення внутріособистісного

конфлікту, що виникає на шляху реалізації власних потреб. Гостра кризова ситуація досягає свого піку і не дозволяє людині побачити та знайти для себе раціональні методи виходу із ситуації та призводить до знецінення власного життя [2].

Суїцидальна поведінка проявляється у двох формах: внутрішні та зовнішні. До внутрішніх форм належать:

- роздуми про відсутність цінності життя;
- пасивні суїцидальні думки (тобто уявлення про можливість ситуації власної смерті);
- суїцидальні задуми - форма суїцидальної поведінки при якій людиною обмірковують деталі майбутнього самогубства;
- суїцидальні наміри - стан в якому людина свідомо приймає рішення щодо готовності до переходу від задумів до дій.

До зовнішніх форм відносяться:

- суїцидальні висловлювання - активний інтерес до теми смерті, обговорення її з оточуючими;
- суїцидальні спроби - цілеспрямовані дії людини, скеровані на позбавлення себе життя, що носять характер незавершеного суїциду;
- завершений суїцид - дії людини, що призвели до смерті [3].

Період, що триває від моменту виникнення суїцидальних думок до їх втілення у життя називається пресуїцидом. Тривалість даного періоду може коливатися від декількох хвилин (гострий пресуїцид) до кількох місяців (хронічний пресуїцид). У випадку розвитку хронічної форми пресуїциду можна чітко спостерігати усі вищезазначені форми суїцидальної поведінки. При гострій формі прослідкувати розвиток суїцидальної поведінки не виявляється можливим через скороплинність процесів та реакцій [4].

Пресуїцид має дві фази :

1. Предиспозиційна фаза. Для даної фази характерна висока активність людини з метою знайти точку опори. На даній фазі ще не спостерігаються суїцидальні дії. Але якщо варіантів покращення ситуації не буде знайдено в людини починає виникати нестерпність існування та гостре небажання жити. Однак на цій фазі ще є можливість врятувати людину від трагічних дій.

2. Суїцидальна фаза розпочинається у тому випадку, якщо індивід не знайшов конструктивного виходу із психологічної кризи або не отримав необхідної підтримки. Дана фаза триває до посягання на власне життя. Для цієї фази характерна глибока дезадаптація, з'являються суїцидальні думки та обдумування деталей самогубства. На цьому етапі людині вже необхідна допомога лікарів та медикаментозне втручання [4].

Висновок

Суїцид є давньою психолого-соціальною проблемою. Щорічно близько 800 тис. осіб добровільно позбавляють себе життя. У цій сумній статистиці Україна входить у 10 країн-лідерів по кількості завершених суїцидів.

Самогубство - це акт позбавлення себе життя людиною, здійснений індивідом у стані глибокого душевного розладу або пов'язане із психічним відхиленнями. Якщо раніше вважалося, що суїциди скоюють лише люди з психічними розладами, то за останніми дослідженнями ВОЗ встановлено, що більшість випадків самогубств припадає на психічно здорових людей, і лише 22% скоюються нездоровими людьми.

Список використаної літератури

1. Музиченко І. В. Психологічні особливості суїцидальної поведінки особистості. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2017. № 9. С. 11-15.
2. Психологія суїциду: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 339 с.
3. Саржевський С. Н. Суїцидологія : навч. посіб. Запоріжжя, 2020. 87 с.
4. Суїцидологія : конспект лекцій / укладач І. Г. Мудренко. Суми : Сумський державний університет, 2022. 76 с.
5. Статистика самогубств в Україні URL: https://dostup.org.ua/request/statistika_samoghubstv_v_ukrayin#outgoing-134755
6. Hawton K, van Heeringen K (April 2009). Suicide. *Lancet*. 373 (9672): 1372–81. doi:10.1016/S0140-6736(09)60372-X. PMID 19376453